

Protokół
z IV posiedzenia Komitetu Monitorującego
program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027
(dalej: Komitet, KM FEŁ2027)
14 września 2023 r. (forma: stacjonarna)

1. Powitanie uczestników i przyjęcie porządku obrad

Spotkanie rozpoczął **Pan Piotr Adamczyk – Wicemarszałek Województwa Łódzkiego, Zastępca Przewodniczącego Komitetu**, który na wstępie przywitał wszystkich uczestników. Podziękował za udział w posiedzeniu przedstawicielom Komisji Europejskiej: Panu Grzegorzowi Orawcowi z DG REGIO oraz Pani Anicie Klecha z DG EMPLOYMENT.

Pan Marszałek poinformował zebranych, że spotkanie będzie nagrywane w celu sporządzenia protokołu i przeszedł do przedstawienia porządku obrad, który w związku z brakiem uwag został przyjęty przez aklamację.

Następnie **Pan Marszałek** oddał głos **Pani Małgorzacie Zakrzewskiej – Zastępcy Członka Komitetu, Zastępcy Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej**, która omówiła kwestie związane z organizacją prac nad opiniowaniem kryteriów wyboru projektów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 (dalej: Program, FEŁ2027), będących przedmiotem obrad dzisiejszego posiedzenia.

Na wstępie **Pani Dyrektor** poinformowała, że projekt kryteriów (w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego - EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego - EFS+ oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji - FST) zatwierdzony przez Zarząd Województwa Łódzkiego, został przesłany uczestnikom prac Komitetu do zaopiniowania w dniu 08.08.2023 r.

W wyznaczonym terminie do kryteriów wpłynęły uwagi i spostrzeżenia, które wraz z odniesieniami do nich zostały omówione podczas warsztatu online, w dniu 5 września 2023 r. Następnego dnia zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odniesieniami Instytucji Zarządzającej oraz poprawione załączniki zostały ponownie przekazane do konsultacji.

W efekcie otrzymano jeszcze cztery sugestie ze strony Komisji Europejskiej (dalej: KE), do których odniesienia przesłane zostały w dniu 13 września 2023 r. Dzisiaj rano, przed posiedzeniem Komitetu odbyło się spotkanie z Panem Grzegorzem Orawcem, podczas którego dokonano kolejnych ustaleń, które przedstawione zostaną podczas omawiania kryteriów.

Na zakończenie przypomniała także, iż zaproszenie, agenda i projekty uchwał, które poddane zostaną dzisiaj pod głosowanie, przesłane zostały w wymaganych terminach, wynikających z Regulaminu działania KM FEŁ2027.

Wobec braku głosów, **Pan Piotr Adamczyk** przeszedł do kolejnego punktu porządku obrad tj. kryteriów wyboru projektów w ramach FEŁ2027 (w zakresie EFRR, EFS+ oraz FST). Jednocześnie przypomniał zebranym, że po omówieniu kryteriów będzie miała miejsce dyskusja, a następnie rozpocznie się głosowanie.

2. Kryteria wyboru projektów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 (w zakresie EFRR, EFS+ oraz FST)

Pani Małgorzata Zakrzewska poinformowała, że ostatnie uwagi przekazane przez Komisję Europejską dotyczą *de facto* kwestii poruszanych już przy wcześniej zgłaszanych uwagach do kryteriów.

Pierwsza z nich dotyczy kryterium w zakresie budynków pasywnych. Komisja Europejska wskazała, że obecny kształt kryteriów nie pozwala dokładnie określić warunków, jakie powinien spełniać budynek pasywny. Ponadto, KE wnosi o odwoływanie się w kryteriach do zapisów FEŁ2027, a nie SzOP, gdyż to program jest dokumentem wyższego rzędu.

Pani Dyrektor wyjaśniła, iż to Instytucja Zarządzająca (dalej: IZ) odpowiada za przygotowanie dokumentów, na podstawie których beneficjenci będą ubiegać się o wsparcie oraz stara się ograniczyć ich liczbę. Obecnie są to: szczegółowy opis priorytetów, kryteria zatwierdzone przez Komitet oraz zasady kwalifikowalności. Podkreśliła, że są to najważniejsze dokumenty, w których beneficjent znajdzie informacje dotyczące tego, jaki projekt może zrealizować, czy może być jego beneficjentem oraz jakie koszty w ramach danego projektu będą mogły zostać dofinansowane. Ogólne odwołanie w kryteriach do zgodności z Programem jest w odczuciu IZ kryterium blankietowym, do czego Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (dalej: MFiPR) w Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027 (dalej: Wytyczne) również nie zachęca. Zaznaczyła, że często w kryteriach występuje odwołanie do dokumentów, których *de facto* Komitet nie przyjmuje, dlatego IZ zdecydowała, aby zapisy do których następuje odwołanie, zostały przeniesione do kryteriów. Natomiast nie jest też tak, że Komitet ma całkowitą dowolność w kształtowaniu kryteriów. Jako przykład podała uwagę, która była zgłoszona w odniesieniu do hierarchii źródeł ciepła. Uwaga wskazywała na odwrócenie kolejności tej hierarchii, co jednak nie było możliwe, gdyż jest to warunek wynikający wprost z Programu. Dlatego IZ podtrzymuje swoje stanowisko (brak zmian w zapisach kryteriów) biorąc pod uwagę, że zarówno Wytyczne dopuszczają możliwość powołania się na szczegółowy opis priorytetów, jak również możliwie wszystko zostało uregulowane w kryteriach.

Jeżeli chodzi o określenie, czym jest budynek pasywny, to poza warunkami wynikającymi bezpośrednio z zapisów Programu, w SzOP pojawiły się dodatkowe warunki wynikające z opracowania Polskiego Instytutu Budownictwa Pasywnego. Dlatego, również w tym zakresie nie proponuje się zmiany w zapisach kryterium.

Druga kwestia, która była przedmiotem dyskusji z KE dotyczy działania w zakresie dróg lokalnych i typu inwestycji dot. cyfryzacji w transporcie. KE prosiła o uwzględnienie kryterium efektywności kosztowej, podobnie jak to zaproponowano

w kryteriach dla innych działań, powołując się na art. 73 rozporządzenia 2021/1060, w którym wskazano, że IZ zapewnia, aby wybrane operacje odzwierciedlały najkorzystniejszą relację między kwotą wsparcia, podejmowanymi działaniami i osiąganymi celami.

W odczuciu IZ, w przypadku inwestycji z zakresu cyfryzacji trudno znaleźć obiektywne powiązania i zależności pomiędzy kwotą wsparcia i osiąganymi celami, które pozwoliłyby przeprowadzić prawidłową ocenę pozwalającą hierarchizować złożone do dofinansowania projekty, ze względu na obszerny katalog systemów możliwych do realizacji. Natomiast zasadność, racjonalność i niezbędność wydatków w projektach planowanych do realizacji w ramach EFRR badana jest w ramach kryteriów merytorycznych dostępu „Kwalifikowalność kosztów w projekcie” oraz „Wykonalność finansowa i trwałość projektu”. Przedmiotowy artykuł rozporządzenia został uwzględniony w kryteriach ogólnych merytorycznych, które są kryteriami dostępu i odnoszą się do wszystkich projektów, które są współfinansowane w ramach EFRR. **Pani Dyrektor** poinformowała również, że na spotkaniach roboczych szukano jakiegoś parametru, który mógłby zostać zastosowany jako kryterium efektywności kosztowej, jednak w odniesieniu do typu projektów dot. cyfryzacji w transporcie takiego parametru nie znaleziono. W przypadku budowy drogi faktycznie można odnieść koszty kwalifikowane do wybudowanych kilometrów dróg i jest to odniesienie obiektywne. W przypadku bardzo dużego zainteresowania można punktować projekty bardziej efektywne kosztowo. Jednak w odniesieniu do typu projektu jakim jest cyfryzacja w transporcie nie znaleziono parametru pokazującego powiązanie z kosztami kwalifikowanymi. Padła co prawda propozycja liczby systemów, jednak systemy nie są ze sobą porównywalne, gdyż jeden może być bardzo skomplikowany, zawierający wiele elementów i siłą rzeczy droższy, a z drugiej strony może być system prosty i tani. W odniesieniu zatem do kryterium efektywności kosztowej w przypadku systemów z zakresu cyfryzacji w transporcie, ze względu na ryzyko nieobiektywnej oceny tego typu projektów, uwaga KE nie została uwzględniona. W odpowiedzi KE zaproponowała, aby w takim razie można było wskazywać we wniosku o dofinansowanie rozwiązania alternatywne, tak żeby te inwestycje były wiarygodne. Po przeanalizowaniu tej kwestii IZ stoi na stanowisku, że efektywność kosztowa jest badana na wcześniejszym etapie, w ramach kryteriów merytorycznych dostępu. Jeżeli natomiast chodzi o wariantowość, to zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027 jest ona rekomendowana dla dużych inwestycji infrastrukturalnych (powyżej 50 milionów zł), natomiast w przypadku pozostałych takich rekomendacji nie ma i dlatego podjęto decyzję, aby nie wprowadzać dodatkowych warunków w tym zakresie.

Trzecim obszarem, którego dotyczyły uwagi KE są działania edukacyjne, w zakresie zarówno przedszkoli, jak i szkół, w tym zawodowych. Prośba dotyczyła zastosowania dokładnego brzmienia jakie funkcjonuje w Umowie Partnerstwa w odniesieniu do „przyszkolnej infrastruktury sportowej”. IZ stoi na stanowisku, że to co nie do końca wskazane zostało w Programie, określić powinny kryteria zatwierdzone przez Komitet. **Pani Dyrektor** zauważyła także, iż jeśli nie ma w polskim prawie definicji

infrastruktury sportowej, to nie powinniśmy takiego pojęcia stosować, a używać jedynie nomenklatury wynikającej z przepisów. W przepisach jest mowa o budynku lub budowli. Jeżeli zatem mowa o infrastrukturze sportowej to doprecyzować należy, iż chodzi o budowlę sportową. Budowlą jest również na przykład wodociąg. Zatem jeśli w kryterium wymagana będzie analiza budynków lub budowli, to nie chodzi oczywiście o to, aby beneficjenci takie analizy przeprowadzali w zakresie wszystkich budowli w ramach projektu. Doprecyzować zatem należy, że chodzi o budowlę sportową. Tutaj konsekwentnie podtrzymana zostanie taka argumentacja.

Podobnie sprawa wygląda w przypadku rekreacji. Już na etapie negocjacji Programu KE wnioskowała o jej usunięcie. W związku z tym, żeby nie wprowadzać nomenklatury, której w polskim prawodawstwie nie ma, brzmienie kryteriów nie ulegnie zmianie, a stosowne wyjaśnienia zostaną przekazane KE jako uzasadnienie nieuwzględnienia zgłoszonej uwagi. Jest to zgodne z przyjętym założeniem, że to w kryteriach zatwierdzanych przez Komitet uregulowane zostaną wszelkie niejasności wynikające z zapisów dokumentów programowych.

Kolejna kwestia dotyczy inwestycji produkcyjnych. Dyskusja w tym zakresie cały czas się toczy i z pewnością będzie kontynuowana, zatem na chwilę obecną nie znajdzie odzwierciedlenia w kryteriach i pozostaną one niezmienione. Obecnie kwestia dotyczy FST w odniesieniu do kryterium, które mówi o wielkości przedsiębiorstwa. Pierwotnie zakładano, aby „0” punktów otrzymał wnioskodawca, który nie jest mikro, małym, ani średnim przedsiębiorstwem. Jednak w związku z uwagą zgłoszoną przez KE, doprecyzowano to kryterium i zostało ono spriorytetowane, i tak: mikroprzedsiębiorstwo uzyskać będzie mogło 3 punkty, małe – 2, a średnie – 1 punkt.

Ponadto, KE zwróciła uwagę, że projekty dużych przedsiębiorstw powinny spełniać warunki określone w art. 8 ust. 2 Rozporządzenia 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (dalej: rozporządzenie FST).

Pani Dyrektor potwierdziła, że rzeczywiście tak powinno być. Zaznaczyła jednak, iż kryterium odnoszące się do zgodności z inwestycjami produkcyjnymi jest badane na etapie oceny merytorycznej dostępu i funkcjonuje od samego początku, czyli od marca br., kiedy to zostało zatwierdzone przez Komitet. Zwróciła także uwagę, że w zakresie EFRR kryterium dotyczące inwestycji produkcyjnych w przedsiębiorstwach innych niż MŚP, czyli w dużych, odnosi się do warunków jakie muszą spełnić, a które wynikają z art. 5 ust. 2 Rozporządzenia 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (dalej: rozporządzenie EFRR). Natomiast w przypadku FST jest dokładnie tak samo brzmiące kryterium dot. inwestycji produkcyjnych w przedsiębiorstwach innych niż MŚP, ale wynikające z art 8 ust. 2 rozporządzenia FST. Zatem zapewnienie o zgodności w tym zakresie funkcjonuje od samego początku i nie ma tu czego zmieniać. Również kryterium przyznające punkty w zależności od wielkości przedsiębiorstwa pozostanie niezmienione. Dyskusja z KE będzie się jednak dalej toczyła w odniesieniu do kwestii, czym jest inwestycja

produkcyjna. Wypracowanie definicji będzie w sumie najważniejsze, bowiem pozwoli odpowiedzieć na pytania: jak należy rozumieć inwestycję produkcyjną oraz czy wszelkie inwestycje dużych przedsiębiorstw rzeczywiście są inwestycjami produkcyjnymi.

Ostatnią kwestią, na którą KE zwróciła uwagę, jest zgodność projektów z obowiązującymi przepisami. W tym kontekście propozycja usunięcia z kryteriów odwołania do ramowej dyrektywy wodnej, co z pewnością byłoby ułatwieniem dla beneficjentów, staje się nieaktualna. **Pani Dyrektor** poprosiła o potwierdzenie ze strony Pana Mikołaja Korsaka – Członka Komitetu, reprezentującego Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej, czy rzeczywiście trzeba jednak do tej dyrektywy powrócić, biorąc pod uwagę, że toczą się w Polsce postępowania w odniesieniu do tego prawodawstwa, a ze strony KE pojawiła się prośba, aby w kryteriach znalazł się stosowny zapis, czyli odwołanie do ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne i do ramowej dyrektywy wodnej.

Jako pierwszy o głos w dyskusji zabrał **Pan Grzegorz Orawiec**, który podziękował za przedstawienie szczegółowej informacji w zakresie kryteriów oraz podkreślił, iż kwestie kryteriów zawsze są przedmiotem szczegółowych i merytorycznych ustaleń. Zaznaczył jednocześnie, że przedstawiciele KE mają w Komitecie jedynie status obserwatora i nie uczestniczą w głosowaniach nad kryteriami, mogą jedynie wypowiadać swoje uwagi, propozycje i sugestie. W ramach systemu shared management to IZ odpowiada za realizację Programu, w tym za kształt kryteriów, które jednak ostatecznie zatwierdza Komitet. Podkreślił, że w zdecydowanej większości uwag osiągnięto konsensus i wystarczyło wzajemne wyjaśnienie, np. w obszarze kryterium efektywności kosztowej, dróg lokalnych, czy infrastruktury sportowej.

Odnosząc się do wspomnianej ramowej dyrektywy wodnej **Pan Grzegorz Orawiec** zaprotestował przeciwko stwierdzeniu, że KE chce nałożyć na beneficjentów więcej obowiązków, zmuszając ich do czytania dyrektyw poprzez konieczność odwołania się do nich w kryteriach. Wskazał, że nie wszystkie i nie w pełnym zakresie dyrektywy są implementowane do prawa polskiego. Dlatego są przypadki, kiedy konieczne jest utrzymanie bezpośredniego odwołania się do nich w niektórych kryteriach, co pozwoli zapewnić logikę całego procesu.

Drugim tematem jaki poruszył była kwestia zapewnienia zgodności z Programem. Zaznaczył, że zależy mu na tym, aby wybrzmiała skąd prośba o to, żeby w ramach kryteriów badano zgodność właśnie z Programem. Dla KE istotny jest ciąg logiczny dokumentów, które stanowią podstawę dla realizacji polityki spójności. W przypadku Polski jest to po pierwsze Umowa Partnerstwa wynegocjowana na poziomie kraju z KE, a po drugie programy regionalne, czy krajowe. Na tym etapie KE się zatrzymuje tzn. nie uczestniczy w przygotowaniu SzOP, gdyż jest to absolutna domena IZ. Dyskusja w tej sprawie już się kiedyś toczyła i temat znowu powrócił, zatem chce zwrócić uwagę, iż SzOP jest dokumentem, który może być zmieniany w każdej chwili, a IZ nie ma nawet obowiązku informowania KE o tym fakcie. KE jak najbardziej rozumie to, że IZ pilnuje zgodności SzOP z Programem, jednak dla KE

fundamentem dla udzielania wsparcia jest Program, który był przedmiotem długich negocjacji. Stąd sugestia, aby w kryteriach horyzontalnych obok odniesień do innych dokumentów znalazło się również odniesienie do zgodności z Programem. Nie chodzi o mnożenie dokumentów, z którymi beneficjenci będą musieli się zapoznać, tylko o odniesienie się do fundamentalnego dokumentu, który uruchamia środki dla regionu, dlatego postulat zapewnienia takiej zgodności horyzontalnej zostaje podtrzymany. Zaznaczył, że funkcjonuje szereg kryteriów w dobrej wierze niedoprecyzowanych np. w przypadku oceny efektywności kosztowej, czy racjonalności. Podkreślił, iż tym samym będzie deklaracja, że projekt jest zgodny z Programem i to oceniający zdecyduje, czy tak jest w istocie.

Następnie **Pan Grzegorz Orawiec** odniósł się do kwestii inwestycji produkcyjnej i poprosił o potwierdzenie przez przedstawiciela MFiPR, że nadal trwa w tym zakresie dyskusja i wymiana korespondencji. Pismo skierowane w tej sprawie do MFiPR (kopia do Urzędu Marszałkowskiego) poruszało temat inwestycji produkcyjnej w kontekście tego, czym ona jest i jakie obowiązki nakłada. Generalnie chodzi o to, że duże firmy w rozumieniu polskiego prawa, pod pewnymi względami mają ułatwioną możliwość korzystania z funduszy europejskich. Dysponują dużym potencjałem oraz kapitałem i są w stanie poradzić sobie samodzielnie zdecydowanie lepiej niż mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które dużo bardziej potrzebują wsparcia. Dzięki zastosowaniu fundamentalnego warunku nakładającego obowiązek współpracy z MŚP, wsparcie które uzyska duża firma oddziaływać będzie również na sektor MŚP. Przypomniał także, że w okresie wakacyjnym KE wystosowała pismo wskazując, że w obszarze badawczo-rozwojowym, w którego ramach realizowane są projekty bardzo ważne i angażujące dużą alokację, duże przedsiębiorstwa mogą korzystać ze wsparcia, ale tylko we współpracy z MŚP. Chodzi o to, żeby w czasie realizacji projektu duża firma podzieliła się swoim know-how i wiedzą z MŚP. W taki sposób KE rozumie inwestycję produkcyjną. Nawet, jeśli są to tylko badania i rozwój, to jednak służą inwestycji produkcyjnej. Zauważył, że działania podejmowane w obszarze B+R służyć mają biznesowi, aby nie były jedynie badaniem dla badania. Istotną kwestią pozostają również oczywiście podstawy prawne i stąd tocząca się nadal dyskusja w tej kwestii, ale jeżeli chodzi o obszar badawczo-rozwojowy i współpracę w jego ramach, to logika interwencji jest rozumiana przez KE w ten właśnie sposób i to w odniesieniu zarówno do EFRR, jak i FST. Inwestycja produkcyjna występuje wtedy, kiedy duża firma korzysta ze wsparcia, ale ma jednocześnie obowiązek współpracy z MŚP, przy czym nie jest definiowane jaką formę przybierze taka współpraca tzn. czy to będzie forma konsorcjum, czy inny rodzaj porozumienia.

Reasumując poinformował, że takie jest stanowisko KE i zależy mu, aby ono wybrzmiało, jako głos obserwatora. Zaznaczył, że wskazane aspekty tj. kwestia inwestycji produkcyjnej i zgodności z Programem są dla KE kluczowe.

Następnie głos zabrała **Pani Małgorzata Zakrzewska**, wracając do przedstawienia dokonanych, ostatnich zmian w kryteriach.

W kryterium pn. *Zgodność projektu z obowiązującymi przepisami* przywrócono zapis dotyczący ramowej dyrektywy wodnej, o której wspomniała w swojej wcześniejszej wypowiedzi.

W przypadku kryterium pn. *Uwarunkowania budownictwa pasywnego* uzupełniono jego definicję poprzez doprecyzowanie zapisu zgodnie z wymogami *Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027*, w zakresie konieczności wskazania wersji SzOP branej pod uwagę przy ocenie spełniania kryterium.

Wprowadzona została również autokorekta w kryterium pn. *Zastosowanie rozwiązań ekologicznych*, przewidzianym w odniesieniu do działań EFRR dot. dróg wojewódzkich, dróg lokalnych, infrastruktury edukacyjnej, kultury i turystyki oraz do działań FST dot. gospodarki w transformacji, społeczeństwa w transformacji w zakresie infrastruktury edukacyjnej oraz przestrzeni w transformacji w zakresie OZE. W ramach tego kryterium ocenie podlegać miało, czy w projekcie zastosowane zostały rozwiązania ekologiczne inne niż wymagane w ramach kryterium dostępu. I tak: „0” otrzymywałby projekt, który innych rozwiązań nie proponował, natomiast po „1 punkcie” projekty planujące zastosowanie co najmniej jednego z rozwiązań w zakresie: gospodarki o obiegu zamkniętym, adaptacji do zmian klimatu, ochrony przyrody, czy zastosowania odnawialnych źródeł energii. Zgodnie z brzmieniem kryterium, w przypadku projektu, który przewidział rozwiązanie ekologiczne nie wpisujące się w powyższy zakres np. zastosowanie zielonych zamówień publicznych, punkty nie zostałyby mu przyznane. W związku z tym, aby wyeliminować tego typu sytuacje w kryterium doprecyzowano, że ocena dotyczyć będzie zastosowania rozwiązań ekologicznych we wskazanym poniżej zakresie i innych niż te wymagane w ramach kryterium dostępu. Obecnie „0” otrzyma projekt, który nie proponuje zastosowania innych rozwiązań ekologicznych we wskazanym poniżej zakresie. Natomiast zastosowanie rozwiązań w tymże zakresie premiowane będzie zgodnie z przyjętą punktacją. Zatem jeśli projekt przewidywał będzie rozwiązanie ekologiczne np. w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym dotyczące ponownego wykorzystania produktów czy materiałów, uzyska w ramach oceny „1 punkt”.

Następnie głos zabrał **przedstawiciel Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Pan Mikołaj Korsak – Członek Komitetu**, który odnosząc się do wypowiedzi Pani Małgorzaty Zakrzewskiej potwierdził konieczność pozostawienia w kryteriach odwołania do ramowej dyrektywy wodnej.

Odnosząc się do słów Pana Grzegorza Orawca w zakresie inwestycji produkcyjnej przyznał, iż MFiPR w trakcie rozmów z KE miało trochę inne stanowisko w tej kwestii. Wątpliwość budzi rozciąganie zakresu inwestycji produkcyjnej na obszar B+R oraz łączenie dużych przedsiębiorców z MŚP. MFiPR jest stanowczo przeciwne rozciąganiu art. 5 rozporządzenia EFRR na FST, gdyż w opinii MFiPR FST ma swoje własne warunki określone w art. 8 rozporządzenia FST. Takie literalne rozciąganie tego co dotyczy EFRR, nie do końca pasuje do specyfiki FST tym bardziej, że w głównej mierze należałoby jednak się skupić na tym co zostało uzgodnione w Terytorialnym Planie Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego (dalej:

TPST). Temat ten jest ciągle otwarty i dyskusja będzie kontynuowana, zatem niewskazane jest jeszcze przekładanie tego na kryteria.

Z kolei **Pani Magdalena Bartecka – Członek Komitetu, reprezentująca Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć**, zwróciła się z prośbą o komentarz do kryterium dot. inwestycji produkcyjnej. W rozporządzeniu FST wyraźnie zapisano, iż w przypadku przedsiębiorstw innych niż MŚP, inwestycje produkcyjne należy wspierać tylko wówczas, gdy są one konieczne do ograniczenia utraty miejsc pracy wskutek transformacji poprzez tworzenie lub ochronę znacznej liczby miejsc pracy oraz gdy nie prowadzą do przeniesienia produkcji, ani nie są rezultatem przeniesienia produkcji.

Odpowiedzi udzieliła **Pani Monika Olszewska – Zastępca Członka Komitetu, Dyrektor Departamentu Funduszu Sprawiedliwej Transformacji**, informując, że inwestycje produkcyjne przewidziane są przede wszystkim dla MŚP. Inne przedsiębiorstwa, które nie są MŚP, czyli duże przedsiębiorstwa, aby mogły być finansowane z FST, oprócz wspomnianych przesłanek powinny być również wpisane do TPST. Podkreśliła, że kluczowe jest to, aby inwestycja ubiegająca się o wsparcie była inwestycją produkcyjną. Zatem w pierwszej kolejności należy zidentyfikować czy dany projekt jest inwestycją produkcyjną. Jeżeli jest i wnioskodawca jest dużym przedsiębiorcą, to oczywiste jest to, że jeżeli nie będzie wpisany do TPST, nie będzie mógł aplikować. Poinformowała, że jeszcze przed dzisiejszym posiedzeniem Komitetu prowadzone były rozmowy z Panem Grzegorzem Orawcem i Panem Mikołajem Korsakiem na temat podejścia do inwestycji produkcyjnych. Jest to w ostatnich dniach bardzo gorący temat i będzie takim jeszcze przez najbliższe tygodnie. Podkreśliła, że IZ zależy na tym, aby FST był funduszem nie tak rygorystycznym jak EFRR.

Odpowiedź uzupełniła jeszcze **Pani Małgorzata Zakrzewska** informując, że o inwestycji produkcyjnej mówiła przy okazji omawiania kryterium w ramach oceny merytorycznej. Kryterium to dotyczy inwestycji produkcyjnych w przedsiębiorstwach innych niż MŚP, które muszą spełniać warunki wskazane w art. 8 ust. 2 rozporządzenia FST. Wskazano tam wprost, że projekty muszą wynikać z TPST i spełnić dodatkowo dwie przesłanki, o których wspomniała Pani Magdalena Bartecka.

Pan Grzegorz Orawiec podkreślił, że podtrzymuje wyrażone wcześniej stanowisko, jeżeli chodzi o inwestycje produkcyjne. Zwrócił uwagę, że działania B+R już w swej logice są inwestycją produkcyjną i prowadzą do dalszego rozwoju działań produkcyjnych przedsiębiorstwa. Nie dostrzega argumentów merytorycznych przeciwko temu, aby duża firma mogła korzystać ze środków we współpracy z MŚP. KE zdaje sobie sprawę z ograniczeń kapitałowych MŚP i dlatego dziękuje za uwzględnienie gradacji punktacji, tak aby to mikroprzedsiębiorca mógł uzyskać największą liczbę punktów, następnie mały i w końcu średni. Służyć to będzie wsparciu przedsiębiorczości. KE nie widzi problemu w tym, żeby duże firmy zostały dopuszczone do wsparcia w obecnej perspektywie, pod warunkiem jednak, że będą współpracować i podzielać się wypracowanym know-how z sektorem MŚP. Jeszcze

raz podkreślił, że duże firmy mają często znacząco lepszą sytuację kapitałową oraz potencjał do rozwoju w porównaniu z sektorem MŚP. KE chce wyeliminować sytuacje, kiedy to duże firmy, o mocnej pozycji, skonsumują gros alokacji z FST bez pozytywnego oddziaływania na sektor MŚP.

Z uwagi na brak dalszych głosów w dyskusji, **Pan Piotr Adamczyk** zdecydował o przystąpieniu do głosowań nad przyjęciem uchwał zatwierdzających kryteria wyboru projektów w ramach FEŁ2027.

W pierwszej kolejności pod głosowanie poddano uchwałę nr 15/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W głosowaniu wzięło udział 36 osób, oddano 36 ważnych głosów, w tym:

- 35 głosów „za” podjęciem uchwały,
- brak głosów „przeciw” jej podjęciu,
- 1 głos „wstrzymuję się od głosu”.

Tym samym uchwała została podjęta.

Następnie głosowano nad uchwałą nr 16/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego+.

W głosowaniu wzięło udział 36 osób, oddano 36 ważnych głosów, w tym:

- 36 głosów „za” podjęciem uchwały,
- brak głosów „przeciw” jej podjęciu,
- brak głosów „wstrzymuję się od głosu”.

Tym samym uchwała została podjęta.

Ostatnią z podejmowanych uchwał w tym bloku tematycznym była uchwała nr 17/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w zakresie Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

W głosowaniu wzięło udział 36 osób, oddano 36 ważnych głosów, w tym:

- 34 głosy „za” podjęciem uchwały,
- brak głosów „przeciw” jej podjęciu,
- 2 głosy „wstrzymuję się od głosu”.

Tym samym uchwała została podjęta.

3. Informacja nt. działań informacyjno-promocyjnych w ramach FEŁ2027

W celu przedstawienia kolejnego punktu porządku obrad **Pan Marszałek** oddał głos **Panu Łukaszowi Słocińskiemu – Naczelnikowi Wydziału Komunikacji Funduszy Europejskich w Departamencie Promocji.**

W ramach prezentacji przedstawione zostały informacje dotyczące tworzenia, przyjętych założeń oraz okresu obowiązywania Strategii Komunikacji FEŁ2027 (dalej: Strategia), czyli dokumentu który stanowi podstawę realizacji działań informacyjno-promocyjnych w ramach Programu. Omówione zostały podstawy prawne, w oparciu o które Strategia została przygotowana, jako integralna część krajowej strategii komunikacji. Idea przewodnia Strategii brzmi: „Fundusze Europejskie – wspólnie tworzymy naszą przyszłość”. Jej cele ogólne to aktywizacja i eliminowanie barier oraz potrzeba wzmocnienia komunikatu do ogółu społeczeństwa. Celami strategicznymi są: pomoc przy wykorzystaniu funduszy europejskich oraz podnoszenie świadomości na temat efektów płynących z ich wykorzystania. Przekazane informacje dotyczyły również m.in. sposobu doboru poszczególnych zadań realizowanych w ramach promocji funduszy europejskich, grup docelowych do jakich skierowane są te działania, środków przekazu i kanałów komunikacji jakie wykorzystywane są do promowania funduszy europejskich, miejsc gdzie można osobiście uzyskać informacje na temat możliwości pozyskania dofinansowania, a także bezpłatnych szkoleń dot. kwestii związanych z wdrażaniem FEŁ2027, które są kierowane do różnych grup odbiorców na podstawie wcześniej przeprowadzonych ankiet.

Projekt tworzonej Strategii był dwukrotnie przekazywany do zaopiniowania przez Komitet. W trakcie konsultacji spłynęło 16 uwag, które w większości zostały uwzględnione.

Pan Łukasz Słociński poinformował, że działalność jednostek odpowiedzialnych w ramach Programu za promocję funduszy europejskich koordynuje Wydział Komunikacji Funduszy Europejskich w Departamencie Promocji. Dzięki współpracy z zespołami do spraw komunikacji w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi oraz w Centrum Obsługi Przedsiębiorcy w Łodzi, możliwe jest dotarcie z informacją o funduszach europejskich do szerszego grona osób. Jest to możliwe dzięki realizacji przez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi tzw. projektów miękkich, związanych m.in. z edukacją, czy aktywizacją. Centrum Obsługi Przedsiębiorcy natomiast kieruje swoje działania do przedsiębiorców. W porównaniu do poprzednich dwóch perspektyw, w obecnej uświadamianiem na temat roli funduszy europejskich objęta została jeszcze jedna grupa tj. dzieci i młodzież, do których informacja dociera w ich najbliższym otoczeniu tzn. w przedszkolu, czy w szkole.

Jednym z elementów prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych jest także strona internetowa poświęcona FEŁ2027, która została utworzona i choć pozostaje jeszcze w fazie testowej, jest na bieżąco uzupełniana i korygowana, a w przeciągu kilku dni powinna już działać prawidłowo.

Na zakończenie zachęcił zebranych, aby w przypadku jakichkolwiek problemów napotykanym przy realizacji zadań związanych z promocją projektu lub specjalnych

potrzeb edukacyjnych, przekazywać informacje w tym zakresie do Wydziału Komunikacji Funduszy Europejskich, czy też zespołom w WUP i COP, które pomogą w ich rozwiązaniu.

Pan Piotr Adamczyk podsumowując podkreślił, że wszystkim zależy, aby dotrzeć z informacją o funduszach europejskich do jak najszerszej grupy potencjalnych wnioskodawców, przyszłych beneficjentów w celu zainteresowania ich ofertą, z której mogą skorzystać. Następnie otworzył dyskusję.

Jako pierwszy głos w dyskusji zabrał **Pan Tomasz Musielski – Członek Komitetu, reprezentujący organizację pozarządową Stowarzyszenie Wsparcie Społeczne „Ja–Ty–My”**, który podziękował za przedstawienie informacji dotyczących działań objętych Strategią Komunikacji FEŁ2027. Podkreślił, że jest ona bardzo ważna szczególnie z tego powodu, iż promuje działania miękkie, które w jego opinii zaniedbano od czasu, kiedy środki finansowe na promocję znalazły się w kosztach pośrednich. Obecnie promocja koncentruje się na działaniach, które pokazują ile dany projekt dostał środków, a mało miejsca poświęca się ukazywaniu w jaki sposób fundusze europejskie zmieniają życie człowieka. Jego zdaniem hasło „Człowiek najlepsza inwestycja” w tym okresie programowania zwraca uwagę na to, aby rzeczywiście skoncentrować się właśnie na człowieku i pokazaniu, jak zmienia się jego życie dzięki funduszom europejskim.

Następnie głos zabrał **Pan Piotr Czarzasty – Członek Komitetu, reprezentujący organizację pracowników Forum Związków Zawodowych**, który stwierdził, że jest zbyt mało czasu, aby odnieść się do zaprezentowanego materiału. Przyznał, że może się mylić, ale nie odnotował żadnej korespondencji w tej sprawie z sekretariatu Komitetu. W związku z tym trudno jest wypowiadać się i prowadzić dyskusję na temat dokumentu, po obejrzeniu tylko kilku slajdów. Tym bardziej niezasadne jest podejmowanie jakiegokolwiek decyzji.

W odpowiedzi **Pan Łukasz Słociński** poinformował, iż po raz pierwszy projekt Strategii został przesłany do członków Komitetu w dniu 9 maja br. Termin na zgłaszanie uwag upływał w dniu 25 maja br. Był to pierwszy etap opiniowania dokumentu. W wyznaczonym terminie wpłynęło 16 uwag, które w większości zostały uwzględnione i dokument przekazano do zaopiniowania przez MFIPR. W dniu 3 lipca br. materiał po raz kolejny został przekazany do sekretariatu Komitetu z prośbą o przekazanie go członkom Komitetu w celu uzyskania uwag i opinii w terminie do 25 sierpnia br. Zaznaczył, że była to druga możliwość zapoznania się z dokumentem.

Wypowiedź uzupełnił **przedstawiciel sekretariatu Komitetu – Pan Marek Michalski**, który poinformował, że po raz drugi dokument został wysłany do zaopiniowania członkom Komitetu w dniu 8 sierpnia br., czyli w tym samym dniu co pakiet kryteriów wyboru projektów. Potwierdził także, że termin na zgłaszanie uwag upływał w dniu 25 sierpnia br.

Na zakończenie **Pan Łukasz Słociński** poinformował, że w drugiej rundzie konsultacji dokumentu wpłynęła tylko jedna uwaga i jeszcze raz podkreślił, iż opiniowanie dokumentu z członkami Komitetu prowadzone było dwukrotnie.

Podsumowując, **Pan Piotr Adamczyk** stwierdził, iż czas jaki minął od 8 sierpnia do dzisiejszego posiedzenia powinien być wystarczający aby zapoznać się z dokumentem i wyrazić swoje opinie.

W związku z brakiem dalszych głosów w dyskusji **Pan Marszałek** zarządził głosowanie nad Uchwałą nr 18/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wyrażenia opinii na temat projektu Strategii Komunikacji Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027.

W głosowaniu wzięło udział 37 osób, oddano 37 ważnych głosów, w tym:

- 35 głosów „za” podjęciem uchwały,
- brak głosów „przeciw” jej podjęciu,
- 2 głosy „wstrzymuję się od głosu”.

Tym samym uchwała została podjęta.

4. Grupa robocza w zakresie edukacji włączającej

Po przerwie w obradach **Pan Piotr Adamczyk** przeszedł do omawiania kolejnego punktu porządku posiedzenia tj. powołania grupy roboczej w zakresie edukacji włączającej. O przedstawienie tematu poprosił **Panią Małgorzatę Zakrzewską**.

Na wstępie **Pani Dyrektor** poinformowała, że do sekretariatu Komitetu wpłynął wniosek o powołanie grupy roboczej, która zajęłaby się w szeroko rozumianą edukacją włączającą. Poinformowała, że wniosek złożyli przedstawiciele reprezentujący: Fundację „Równe Szanse dla Środowiska LEDgo”, Łódzki Sejmik Osób Niepełnosprawnych i Związek Rzemiosła Polskiego. Przygotowany projekt uchwały w sprawie powołania Grupy roboczej ds. edukacji włączającej w swojej strukturze nie odbiega od tych dotyczących pozostałych grup roboczych, które już funkcjonują w ramach Komitetu. Podkreśliła, że liczy na to, iż ta grupa robocza zaangażuje się w kształtowanie kryteriów i ich opiniowanie oraz będzie występować z propozycjami sprofilowania wsparcia w obszarze edukacji. Jeżeli chodzi o kwestie organizacyjne, to zgodnie z Regulaminem działania Komitetu, członkami grupy będą mogły być osoby, które zasiadają w Komitecie i zgłaszają chęć udziału w grupie za pośrednictwem sekretariatu Komitetu. Zasady i tryb funkcjonowania grupy roboczej określony zostanie w regulaminie działania, który zostanie przyjęty przez członków grupy na jej pierwszym posiedzeniu.

Pierwsza w dyskusji głos zabrała **Pani Katarzyna Czyrzyńska – Członek Komitetu, reprezentująca organizację pozarządową Fundacja „Równe Szanse dla Środowiska LEDgo”**. Podziękowała osobom, które wspólnie z nią wnioskowały o utworzenie tej grupy roboczej oraz poprosiła pozostałych członków Komitetu o rozważenie chęci udziału w jej pracach, do czego zachęca. Zaznaczyła również, iż liczy na to, że w pracach grupy roboczej oprócz członków Komitetu będą mogły uczestniczyć również osoby z zewnątrz. Jednocześnie poprosiła o możliwość wyjaśnienia kwestii dotyczącej udziału w pracach grupy roboczej przedstawicieli miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Wstępnie deklarację udziału w jej pracach

wyraziła Pani Dyrektor Wydziału Edukacji, która nie jest członkiem Komitetu. Poprosiła zatem obecnego na posiedzeniu przedstawiciela miasta Tomaszowa Mazowieckiego o ewentualne potrzymanie takiego zainteresowania. Zaznaczyła, że pokłada olbrzymie nadzieje w pracach tej grupy roboczej, której tematyka jej zdaniem nikomu nie jest obojętna. Na temat problemów dzieci ze spektrum autyzmu, czy w ogóle problemów dzieci z niepełnosprawnościami brak jest obecnie jakiegokolwiek opracowań, diagnoz, czy też szczegółowych dokumentów, które odnosiłyby się *stricte* do tej problematyki. Podkreśliła istotność problemu, gdyż obecnie jedno dziecko na 40 rodzi się ze stwierdzonym spektrum autyzmu.

Następnie **Pan Piotr Adamczyk** poprosił o zabranie głosu przedstawiciela Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, który został wywołany przez przedmówczynię.

W związku z brakiem odpowiedzi, głos zabrał **Pan Dariusz Krajewski – Członek Komitetu, reprezentujący organizację pozarządową Łódzki Sejmik Osób Niepełnosprawnych**, który popierając inicjatywę Pani Katarzyny Czyrzyńskiej poinformował, iż reprezentowana przez niego organizacja, jako związek stowarzyszeń osób niepełnosprawnych zrzesza również organizacje kierujące swoje działania do osób ze spektrum autyzmu i widzi konieczność wspierania tej grupy. Zaznaczył, że działalność Łódzkiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych jest dużo szersza, a jej podstawowym celem jest tworzenie przyjaznych warunków i zapewnienie jak największej dostępności osobom z niepełnosprawnościami, co ułatwi ich funkcjonowanie w społeczeństwie i udział w życiu publicznym.

Pani Małgorzata Zakrzewska poinformowała, że wybrany na pierwszym posiedzeniu nowo powołanej grupy roboczej przewodniczący, będzie mógł zapraszać do udziału w jej pracach osoby, które wniosą merytoryczny wkład w zakresie jej działania.

Reasumując, **Pan Piotr Adamczyk** podkreślił, iż w pracach grupy roboczej poza członkami Komitetu będą mogły uczestniczyć również inne osoby wnoszące do niej swój wkład merytoryczny.

W związku z brakiem dalszych głosów w dyskusji przystąpiono do głosowania nad projektem uchwały nr 19/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. w sprawie powołania grupy roboczej w zakresie edukacji włączającej.

W głosowaniu wzięły udział 34 osoby, oddano 34 ważne głosy, w tym:

- 34 głosy „za” podjęciem uchwały,
- brak głosów „przeciw” jej podjęciu,
- brak głosów „wstrzymuję się od głosu”.

Tym samym uchwała została podjęta.

5. Informacja nt. Funduszu Sprawiedliwej Transformacji

Kolejny punkt porządku obrad został przedstawiony przez **Panią Monikę Olszewską – Zastępcę Członka Komitetu, Dyrektora Departamentu Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.**

Na wstępie **Pani Dyrektor** poinformowała, że od czerwcowego posiedzenia Komitetu dość dużo się wydarzyło, a dzięki przyjętym wtedy kryteriom udało się już rozpocząć pierwsze nabory.

Dużym zainteresowaniem cieszy się nabór na projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii. Wsparcie można uzyskać na 3 typy projektów i mogą one być łączone w różnych konfiguracjach w zależności od tego, jakie potrzeby ma wnioskodawca. Możliwe jest wsparcie infrastruktury służącej do wytwarzania energii elektrycznej z OZE wraz z magazynami energii. Jest to nowość, na którą wszyscy czekali, ze względu na dosyć duże problemy z przesyłem energii i jej magazynowaniem. Jest to niewątpliwie kierunek, w którym należy zmierzać mówiąc o odnawialnych źródłach energii. Oprócz tego możliwe jest także uzyskanie dofinansowania na projekty dotyczące wsparcia infrastruktury dotyczącej produkcji ciepła lub chłodu z odnawialnych źródeł energii, a także magazynów ciepła lub chłodu. Co istotne można te projekty łączyć, natomiast niemożliwe jest uzyskanie dofinansowania tylko na same magazyny energii elektrycznej. Zaznaczyła, że zapytań w tej kwestii było bardzo dużo i w związku z tym rozważana jest opcja, aby przy kolejnym naborze to zmienić. IZ jest zainteresowana tym jakie projekty cieszą się największym zainteresowaniem i w oparciu o to co wpłynie w odpowiedzi na konkurs, będą planowane dalsze działania dotyczące OZE.

Kolejne nabory zostaną ogłoszone w oparciu o kryteria, które zostały uchwalone dzisiaj. IZ wychodzi naprzeciw oczekiwaniom wnioskodawców i planuje konkursy biorąc pod uwagę istniejące zainteresowanie. W związku z tym, że proces transformacji jaki czeka region jest bardzo złożony i pojawiła się szansa na wykorzystanie dodatkowych środków wsparcia już teraz, najważniejsze w obecnej chwili jest przygotowanie regionu, jego mieszkańców i przedsiębiorców do jak najlepszego, zgodnego z potrzebami spożytkowania środków z FST, aby były to przedsięwzięcia dopasowywane do konkretnych potrzeb a nie do wymagań.

Wśród planowanych jest m.in. nabór na wdrożenie innowacyjnych wyników prac badawczo-rozwojowych, z możliwością wsparcia – jako elementu projektu, tworzenia nowych modeli biznesowych. Przypomniała, że Centrum Obsługi Przedsiębiorcy realizowało w poprzedniej perspektywie wsparcie usług doradczych związanych z tworzeniem modeli biznesowych. Obecnie przedsiębiorcy z obszaru transformacji będą mogli stworzyć model biznesowy chociażby w zakresie strategii internacjonalizacji swojego przedsiębiorstwa lub stworzyć strategię wejścia ze swoim produktem, usługą na nowe rynki zbytu.

Na początku przyszłego roku planowane są również nabory w zakresie projektów badawczo-rozwojowych, w tym zakup usług badawczych, wsparcie transferu technologii oraz rozwój współpracy między przedsiębiorstwami a strefą B+R. Wspierane będą też projekty typowo badawczo-rozwojowe, polegające na dofinansowaniu badań przemysłowych, eksperymentalnych prac rozwojowych.

Wyjątkowy będzie także nabór na rozwój usług dla firm, w tym innowacyjnych, polegający na wsparciu tworzenia nowych przedsiębiorstw przy udziale instytucji otoczenia biznesu, w tym inkubatorów przedsiębiorczości.

Nabory planowane od marca przyszłego roku, wiążą się *de facto* z tymi realizowanymi do października br. i dotyczą przedsiębiorstw, ale także społeczeństwa. Planowane jest uruchomienie naboru na inwestycje w infrastrukturę służącą świadczeniu usług społecznych i deinstytucjonalizacji, które skierowane są do mieszkańców. Możliwe będzie dofinansowanie chociażby budowy lub przebudowy infrastruktury usług społecznych.

W miesiącach wakacyjnych planowane jest wsparcie rozwoju cyfrowych baz danych na dawnych terenach przemysłowych i wsparcie inwestycji służących zagospodarowaniu terenów zdegradowanych lub pogórnich na potrzeby rozwoju nowych funkcji gospodarczych.

Pani Dyrektor przypomniała, że podczas ostatniego posiedzenia w czerwcu mówiła, że w pierwszym kwartale przyszłego roku będzie możliwość dofinansowania projektów z zakresu outplacement-u, skierowanych do osób zwolnionych lub zagrożonych zwolnieniem, które mają pomóc w przekwalifikowaniu. W związku z tym, iż są to projekty dotyczące doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy oraz bezzwrotnych form wsparcia, a na ten moment kompleks Bełchatów nie rozpoczął jeszcze dużych zwolnień, nabór ten zostanie jednak przesunięty.

Zrezygnowano również z naboru dotyczącego elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej. Po rozmowach z mieszkańcami i z władzami z obszaru transformacji okazało się, że w tej chwili są zupełnie inne potrzeby i w innym obszarze.

Natomiast jeszcze w październiku 2024 r. uruchomiony zostanie nabór na zagospodarowanie terenów zdegradowanych na cele środowiskowe, czyli na projekty skierowane na poprawę przestrzeni, a konkretnie natury i jest to jedno z niezbędnych działań związanych z przywróceniem naturalnych funkcji zdegradowanym terenom.

Następnie **Pani Dyrektor** przedstawiła aktualną informację nt. działań podejmowanych w ramach inicjatywy JTP GROUNDWORK. Po pierwsze odniosła się do spotkania w dniu 25 lipca br. w Bełchatowie, podczas którego była okazja do rozmowy z potencjalnymi interesariuszami naboru, który jest planowany w lutym przyszłego roku. Realizowane usługi doradcze mają pomóc przygotować go jak najlepiej, aby odpowiadał potrzebom planujących założyć działalność gospodarczą oraz tych, którzy już ją prowadzą. Możliwość uzyskania finansowania otrzymają instytucje otoczenia biznesu, które będą pośrednikiem, czyli dystrybutorem środków finansowych przekazując je ostatecznym odbiorcom wsparcia. Uczestnicy spotkania w Bełchatowie reprezentowali bardzo szeroki przekrój osobowości, a dyskusja jaka wyniknęła w ciągu kilku godzin pozwoliła wyciągnąć bardzo dużo wniosków. Przygotowywany program wsparcia dla przedsiębiorczości w transformacji ma szansę być przygotowany jak najlepiej. Jego finalna wersja zostanie również przedstawiona do zaopiniowania przez Komitet. Dodatkowo, w dniu 18 sierpnia br. odbyło się spotkanie online z instytucjami otoczenia biznesu, podczas którego udało

się spojrzeć na kwestie przygotowywanego naboru z ich perspektywy oraz pozyskać informacje na temat problemów z jakimi się spotykają, czego należy unikać i w jakim kierunku iść projektując wsparcie. Bazując na tych doświadczeniach, zarówno potencjalnych interesariuszy, jak i instytucji otoczenia biznesu, jest szansa na przygotowanie jak najlepszego programu dla obszaru transformacji.

W dniach 8 i 9 listopada br. zaplanowana jest w Łodzi, w hotelu Andel's, dwudniowa, międzynarodowa konferencja, w której udział zapowiedzieli zarówno przedstawiciele Komisji Europejskiej, ministerstw, regionów górniczych z Polski, ale i z Unii Europejskiej. IZ liczy również na obecność na konferencji wszystkich uczestników prac Komitetu.

Pani Dyrektor poinformowała również, że na spotkaniu z przedsiębiorcami i potencjalnymi przedsiębiorcami obecny był też Pełnomocnik Zarządu Województwa Łódzkiego ds. transformacji regionu bełchatowskiego – Pan Maciej Kozakiewicz, który wspólnie z ekipą filmową kręcił krótki materiał dotyczący działań podejmowanych w województwie łódzkim w zakresie transformacji, który będzie wyświetlany na kongresie klimatycznym w Dubaju.

Następnie **Pani Dyrektor** odniosła się do spotkań jakie miały miejsce od czerwca do września br. w zakresie działań w obszarze sprawiedliwej transformacji, jakie podejmowane były przez IZ, zgodnie z prośbą Pana Grzegorza Orawca wyrażoną podczas wcześniejszych posiedzeń Komitetu.

Poinformowała także, że na zaplanowanym w dniu 20 października br. Forum Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju, organizowanym przez Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego wspólnie z Departamentem Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, Departamentem Polityki Regionalnej oraz Departamentem Prawno-Organizacyjnym, pojawić się mają przedstawiciele wszystkich jednostek samorządu terytorialnego z obszaru transformacji gdyż, jak zaznaczyła, niezwykle ważne jest budowanie tożsamości tego regionu, bez której transformacja się nie uda. Niezwykle ważne jest również zadbanie o to, żeby ten proces przebiegał łagodnie.

Jako pierwsza w dyskusji głos zabrała **Pani Magdalena Bartecka – Członek Komitetu, reprezentująca organizację pozarządową Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć**. Podziękowała za przekazane informacje i zapytała na jakim etapie znajduje się aktualizacja TPST, która zgodnie z informacjami z Komisji Europejskiej, powinna być gotowa w styczniu przyszłego roku. Jednocześnie zadeklarowała gotowość wsparcia województwa w tym zakresie. Podkreśliła, że bardzo ważne jest, aby wsparcie z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji było w regionie kontynuowane.

W odpowiedzi, **Pan Mikołaj Korsak** poinformował, że prace nad aktualizacją trwają, a kluczowe dla jej finalizacji będą dane pochodzące od właściciela kompleksu energetycznego Bełchatów, którym aktualnie jest PGE. Część informacji już wpłynęła do Ministerstwa Aktywów Państwowych prowadzącego nadzór właścicielski nad tą

spółką. Rozmowy w tej sprawie toczyły się jeszcze w sierpniu br. i wszystko zmierza w dobrym kierunku.

Następnie **Pani Aleksandra Gawlikowska-Fyk – Członek Komitetu, reprezentująca organizację pozarządową Forum Energii** poprosiła, aby po zakończeniu danego konkursu IZ publikowała informacje na temat projektów, które dostały dofinansowanie, w tym w podziale na typy projektów. Podkreśliła, że jest ogromne zainteresowanie konkursami dotyczącymi OZE. W związku z tym, że jest dużo innych źródeł finansowania fotowoltaiki oraz innych „łatwych” projektów OZE, w ramach FEŁ2027 dofinansowanie powinno zostać skierowane na wsparcie „trudnych”, hybrydowych projektów. Zatem informacje, o których publikację prosi są potrzebne po to, aby określić kierunek przygotowywanych dalszych działań.

Zwróciła również uwagę na to, że planowane konkursy dotyczące wsparcia terenów zdegradowanych i pogórnicych skierowane są do instytucji publicznych, choć właścicielem tych terenów jest Spółka. Pojawia się zatem pytanie o jakie wsparcie chodzi i jak się to ma w odniesieniu do odpowiedzialności Spółki zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”. Na etapie przygotowywania kilku planów sprawiedliwej transformacji pojawiła się ta kwestia w różnych obszarach. I choć rzeczywiście zdarza się, że bywają projekty, które to wspierają, to jednak czasami po prostu zabieramy to zadanie spółce odpowiedzialnej za przywrócenie stanu środowiska, potrzeba zatem po prostu więcej informacji w tym zakresie.

Następnie pochwaliła, że konkursy kierowane są do przedsiębiorców, gdyż jest to główny cel FST. W przypadku konkursu dotyczącego efektywności energetycznej, który jest wyjątkowo trudny, a zarazem bardzo drogi, przeznaczenie na tego typu projekty większej kwoty alokacji, oczywiście jeżeli jest to możliwe, byłoby dobrym pomysłem. W przedsiębiorstwach po okresie kryzysu środki już zostały wyczerpane i potrzeba naprawdę daleko idących działań z perspektywą neutralności klimatycznej.

Na zakończenie poinformowała, że wszelkie informacje na temat postępów we wdrażaniu FST będą śledzone na bieżąco, w tym tak kluczowe dotyczące aktualizacji planu transformacji, biorąc pod uwagę, że środki z FST zostały przyznane województwu jedynie warunkowo.

Odpowiadając, **Pani Monika Olszewska** poinformowała, że w harmonogramie naboru projektów przewidzianych do listopada przyszłego roku wskazana alokacja jest wyłącznie planem. Jeżeli w ramach danego naboru wpłynie tak dużo projektów, że przekroczona zostanie założona na niego wielkość alokacji, niewykluczone będzie jej zwiększenie. Trudno jest to już teraz przewidzieć. Tak naprawdę, dopiero po zakończeniu naborów na OZE wiadomo będzie, jaki jest odzew z terenu transformacji, jak duże jest zainteresowanie przedsiębiorców. Będzie to podstawą do ewentualnej aktualizacji harmonogramu naborów.

Lista projektów, które otrzymały wsparcie będzie publikowana na stronie internetowej Programu, gdyż jest to obowiązek IZ. Dodatkowo, na ministerialnej stronie dotyczącej funduszy europejskich dostępna jest tzw. mapa dotacji, na której każdy projekt, który uzyskał dofinansowanie ze środków unijnych jest zidentyfikowany tzn. wskazany jest

jego wnioskodawca, tytuł projektu, jego krótki opis, kwota dofinansowania i okres realizacji. Wydaje jej się, że ta formuła pozostanie utrzymana. Jeżeli jednak pojawią się prośby o bardziej szczegółowe informacje, to zgodnie z ustawodawstwem, RODO i innymi ograniczeniami dotyczącymi udostępniania niektórych informacji, wnioski takie będą rozpatrywane indywidualnie.

Jeżeli chodzi o zaplanowany na przyszły rok nabór dotyczący zagospodarowania terenów zdegradowanych na cele środowiskowe, w tym m.in. na rozwój zielonej infrastruktury to jest on skierowany przede wszystkim do jednostek samorządu terytorialnego. Taki typ projektu został zidentyfikowany na podstawie zapisów Szczegółowego Opisu Priorytetów, a wcześniej Programu, którego zapisy wynikają z TPST. Jeżeli chodzi o kwestię szczegółowego podejścia do tego zagadnienia, będzie to przedmiotem ustaleń na dalszym etapie, w momencie opracowania i konsultowania kryteriów wyboru projektów oraz ich zatwierdzenia przez Komitet. Kryteria zostaną doprecyzowane w sposób, który zapewni, aby nadrzędna zasada „zanieczyszczający płaci” w żaden sposób nie została naruszona.

Pan Grzegorz Orawiec, dziękując za przekazane informacje podkreślił, że utwierdziły go one w przekonaniu, iż są ważne i potrzebne, a przy tym obejmują różne aspekty. Ukazanie harmonogramu naborów z wielomiesięcznym wyprzedzeniem lepiej pokazuje skalę całego procesu, jego złożoność oraz kompleksowość interwencji. Kolejny raz podkreślił, że FST jest funduszem nowym, który niesie nowe wyzwania. Skala tego wyzwania powoduje, że odpowiedzialność za jego wdrażanie jest ogromna. Jednocześnie podtrzymał swój wniosek o dalsze, cykliczne informowanie o postępach we wdrażaniu tego funduszu na kolejnych posiedzeniach Komitetu.

Wracając do dyskusji o inwestycjach produkcyjnych podkreślił, że przedsięwzięcia finansowane z FST muszą wynikać z TPST. Zgodnie z zapisami dyrektywy dotyczącej FST, w przypadku gdy wsparcie dotyczyć ma inwestycji produkcyjnych w przedsiębiorstwach innych niż MŚP, w TPST powinien znaleźć się indykatywny wykaz przedsiębiorstw, którym to wsparcie ma być udzielone. Obecnie w TPST określone zostały typy działań, które mogą liczyć na dofinansowanie. Nie ma tam natomiast wykazu przedsiębiorstw innych niż MŚP, które o wsparcie będą się mogły ubiegać. Należy zatem pamiętać o zapewnieniu zgodności z przepisami i zasadami wdrażania FST.

Pozytywnie odniósł się także do szeregu spotkań, które są organizowane i angażują różne środowiska zainteresowane sprawiedliwą transformacją. Jednocześnie zachęcił do udziału w konferencji, która odbędzie się w Łodzi w dniach 8 i 9 listopada br. w ramach inicjatywy JTP GROUNDWORK. Efektywne wykorzystanie tej pomocy doradczej, która realizowana będzie do końca bieżącego roku, pozwoli na wypracowanie konkretnego, szytego na miarę schematu wsparcia przedsiębiorczości w regionie bełchatowskim, uwzględniającego jego problemy, specyfikę i potencjalne szanse. Jest to zadanie trudne, które musi uwzględnić różnorodne przepisy, w tym te dotyczące pomocy publicznej, a także zasady dotyczące funduszy. Podkreślił także, że rangę listopadowej konferencji podnosi zapowiedziany udział w niej

przedstawicieli innych regionów objętych transformacją, które tak jak Bełchatów mierzą się z wyzwaniami typowymi dla obszarów pogórnicznych, czy przemysłowych.

Obecnie jednym z głównych wyzwań jest dobra koordynacja wdrażania FST oraz wyciąganie kluczowych wniosków, co do efektywności wydatkowania środków. Wydaje się zasadne, aby abstrahując od mapy dotacji, czy innych źródeł, pokusić się o przedstawienie na kolejnym posiedzeniu Komitetu informacji podsumowujących przeprowadzone do tej pory nabory, chociażby na przykładzie OZE. Jest to kluczowy moment, żeby móc ocenić czy środki udało się ukierunkować możliwie jak najefektywniej, biorąc pod uwagę skalę wyzwań i występujące ryzyka.

Na koniec zaapelował o dalsze, cykliczne informowanie Komitetu o bieżących postępach we wdrażaniu FST w ramach FEŁ2027.

Pan Piotr Adamczyk zapewnił, że zgodnie z prośbą przedstawicieli KE, wyrażoną podczas I posiedzenia Komitetu, informacja na temat stanu realizacji FST w ramach FEŁ2027 została na stałe włączona do porządku obrad każdego kolejnego posiedzenia Komitetu.

Następnie **Pan Maciej Kozakiewicz – Członek Komitetu, Pełnomocnik Zarządu Województwa Łódzkiego ds. transformacji regionu bełchatowskiego**, poinformował o wniosku zgłoszonym przez Pana Krzysztofa T. Borkowskiego, dotyczącym zorganizowania wspólnego spotkania różnych istniejących w województwie gremiów, które zajmują się problematyką sprawiedliwej transformacji. Na najbliższym spotkaniu Grupy roboczej ds. sprawiedliwej transformacji temat ten zostanie przedyskutowany i zaproponowane zostanie zorganizowanie takiego spotkania podczas najbliższego Forum Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju.

Pani Monika Olszewska dodała, że Forum Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju to wydarzenie, które zaplanowano w dniu 20 października br.

Głos w dyskusji zabrał również **Pan Mikołaj Korsak**, który poinformował, że tematyka gruntów pokopalnianych będzie w szczególności przedmiotem kolejnych posiedzeń Rady ds. Sprawiedliwej Transformacji (dalej: Rada) i dotyczyć będzie gruntów będących w zarządzaniu Spółki Restrukturyzacji Kopalń. Już na pierwszym posiedzeniu Rady ten temat został wskazany jako jedna z istotnych kwestii, które powinny zostać poddane dyskusji Rady.

6. Sprawy różne

Pani Katarzyna Czyrzyńska poprosiła, aby przygotowując kolejne nabory IZ uwzględniła w nich typ beneficjentów jakim są kościoły i związki wyznaniowe. W związku z tym, że jest to specyficzna grupa ubiegających się o wsparcie, wystąpiły trudności, choćby na etapie toczącego się konkursu OZE, z rzetelnym przygotowaniem wszystkich niezbędnych dokumentów. Kościół nie sporządza sprawozdań finansowych, nie dysponuje również bilansami, rachunkami przepływów i innymi specyficznymi dokumentami, na bazie których mógłby przygotować analizę ekonomiczną, czy finansową na potrzeby poszczególnych konkursów. Problemem tej grupy beneficjentów jest także kwestia pomocy publicznej. Poprosiła o rozważenie

możliwości zorganizowania spotkania lub przeprowadzenia indywidualnych rozmów w powyższym zakresie, aby wesprzeć wnioskodawców w tej sytuacji.

W odpowiedzi, **Pani Monika Olszewska** podziękowała za te uwagi i poinformowała, że zmiana podejścia do niektórych typów wnioskodawców jest już obecnie niemożliwa, ponieważ nabór kończy się 15 września o północy. Zaznaczyła, że odpowiednie kroki aby to podejście zmienić w odniesieniu do niektórych wnioskodawców zostaną podjęte pod warunkiem, że będzie to zgodne z dokumentami programowymi.

W odniesieniu do kwestii związanej z pomocą publiczną IZ przyjmuje wniosek o zorganizowanie specjalnego spotkania w celu wyjaśnienia wnioskodawcom, jak należy interpretować przepisy w tym zakresie. Pomoc publiczna od zawsze stanowi temat problemowy nie tylko w FEŁ2027, ale także w pozostałych programach.

Pan Krzysztof T. Borkowski – Członek Komitetu, reprezentujący organizację pracodawców Business Centre Club poinformował, że jako przedstawiciel BCC do chwili obecnej uczestniczy w różnych gremiach, które zajmują się sprawami gospodarczymi regionu. Ze względów osobistych musi jednak zmniejszyć swoją dotychczasową społeczną aktywność i podjął decyzję o zakończeniu pracy w Komitecie. Podkreślił, że pracował we wszystkich dotychczasowych komitetach, natomiast w związku z tym iż obecny ma przed sobą jeszcze dość długą perspektywę czasową, chciałby aby zastąpił go w nim ktoś młodszy. Jednocześnie podziękował wszystkim za lata dotychczasowej współpracy oraz za koleżeńskie relacje. Podziękował również Zarządowi Województwa Łódzkiego oraz pracownikom Urzędu Marszałkowskiego, którzy Komitet wspierają, w tym Pani Dyrektorkę Małgorzacie Zakrzewskiej od lat bezpośrednio z Komitetem współpracującej. Podziękowania złożył także Panu Grzegorzowi Orawcowi za współpracę i dobre relacje. Na koniec wyraził nadzieję na kolejne spotkania w regionie, przy innych już okazjach i na innych forach.

Pan Piotr Adamczyk w imieniu wszystkich uczestników podziękował Panu Krzysztofowi T. Borkowskiemu za jego udział i pracę w Komitecie i jednocześnie wyraził żal, że kończy pracę osoba posiadająca tak duże doświadczenie. **Pan Marszałek** dodał również, iż liczy na to, że osoba która zastąpi go w Komitecie wniesie do niego równie dużo.

Pan Grzegorz Orawiec także podziękował Panu Krzysztofowi T. Borkowskiemu za współpracę. Przyznał, że jest to smutna wiadomość, ale rozumie że jest to na razie wyłącznie ustna deklaracja i choć przemyślana to należy mieć nadzieję na dalszą współpracę szczególnie, że głos osoby z tak dużym doświadczeniem jest niezwykle istotny.

Następnie odniósł się do kwestii organizacji spotkań Komitetu. Zauważył, że praktykowane są *de facto* trzy różne formy, tj. takie jak dziś, czyli stacjonarne, spotkania online oraz stosowane przez niektóre regiony – spotkania dwudniowe. Te ostatnie pozwalają bardziej merytorycznie odnieść się do skomplikowanych kwestii, omówić większą liczbą spraw. Przykładem może być temat pomocy publicznej. Jest

to wiedza specjalistyczna, która jest potrzebna członkom Komitetu. Poprosił zatem, aby rozważyć w odniesieniu do przyszłego roku, formułę spotkania dwudniowego, aby merytorycznie wykorzystać czas do ściślejszej współpracy, szczególnie że pozostaje jeszcze wiele do zrobienia. Poprosił także o przygotowanie ramowej informacji na temat spraw planowanych do omówienia na posiedzeniach Komitetu do końca tego roku.

Na zakończenie, **Pan Piotr Adamczyk** odnosząc się do wypowiedzi Pana Grzegorza Orawca poinformował, że zgodnie z wyrażonym przez niego życzeniem, zorganizowano obecne posiedzenie w formie stacjonarnej. Jeśli faktycznie w przyszłości okaże się, że liczba spraw koniecznych do omówienia na posiedzeniu będzie znacząca, z pewnością możliwość zorganizowania dwudniowego posiedzenia będzie wzięta pod uwagę. Zauważył także, że podczas dzisiejszego posiedzenia udało się przedyskutować wszystkie sprawy określone w agendzie, mimo ich szerokiego zakresu. Zatwierdzone zostały również wszystkie planowane na dziś uchwały.

Następnie, dziękując wszystkim za udział, za merytoryczną rozmowę oraz za głosowanie, **Pan Piotr Adamczyk** zakończył posiedzenie.

**Zastępca Przewodniczącego
Komitetu Monitorującego
program regionalny Fundusze
Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027**

Piotr Adamczyk

/podpisano elektronicznie/

Załączniki do protokołu:

- 1) Porządek obrad,
- 2) Lista uczestników spotkania,
- 3) Uchwała nr 15/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wraz z informacją nt. głosowania,
- 4) Uchwała nr 16/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach

programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego+ wraz z informacją nt. głosowania,

- 5) Uchwała nr 17/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 w zakresie Funduszu Sprawiedliwej Transformacji wraz z informacją nt. głosowania,
- 6) Uchwała nr 18/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wyrażenia opinii na temat projektu Strategii Komunikacji Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 wraz z informacją nt. głosowania,
- 7) Uchwała nr 19/23 Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 z dnia 14 września 2023 r. w sprawie powołania grupy roboczej w zakresie edukacji włączającej wraz z informacją nt. głosowania,
- 8) Prezentacja pn. Strategia Komunikacji Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027,
- 9) Prezentacja pn. Fundusze Europejskie dla Łódzkiego w transformacji.

Przygotował: Sekretariat Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027

Łódź, dnia 18 października 2023 r.